

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (S. Sayısı : 282)

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu (1/531)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik

Dairesi Başkanlığı

Sayı : K. K. T. D. 18/101 -

1/219/04790

18 . 6 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname» bugünkü Resmî Gazetede yayımlanmış ve Anayasanın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL

Başbakan

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ VE BİRLİKLERİ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN GENEL GEREKÇESİ

2680 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Kuruluş, Görev ve Yetkililerinin Düzenlenmesi ile ilgili Yetki Kanununda; Tarım Satış Kooperatifleri ile bunların birliklerinin kuruluşu, organlarının teşkili, görev ve yetkileri ile işleyişleri gibi hususların yeniden düzenlenmesi ve bu düzenleme sırasında, hizmetin gerekliliği, ülke ekonomisine yararlılık ve verimlilik esaslarının dikkate alınması da hükme bağlanmıştır.

Bu Kanun uyarınca düzenlenmesi öngörülen Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri 1935 tarihli ve 2634 sayılı Kanuna göre kurulmuş olup halen faaliyet göstermektedir.

2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun temel amacı, tarımsal işletme bazında pazarlama güçlüğü çekilen ürünleri ve tek elden pazarlayıp değerlendirmektedir. Ayrıca Kanun Devlet adına ürün mubayaa faaliyetlerini düzenlememiş, Birlikler bu faaliyetlerini Kanunlarındaki hükümlerle ve destekleme alımları için çıkarılan Kararnamelerdeki esaslarla yürütme durumunda kalmışlardır.

Müstakil karar ve icra organlarına sahip bulunan birlikler, uygun olmayan yapıları dolayısıyla, ekonomiyeye yük getiren birer kuruluş haline gelmişlerdir.

Bu duruma sebep olan başlıca noktalar şu şekilde sıralanabilir :

Birliklerdeki yönetim kadroları için, belirli nitelikler ortaya konulmamış, dolayısıyla yönetim üretici ortaklar arasından seçimle gelen kimselerin idaresinde geçmiş olup, Devlet adına faaliyetler sonucu gelişen ve mahiyet değiştiren işler için, yönetim kadroları, tahsil ve tecrübe yönünden yetersiz kalmıştır.

Birlik ve kooperatiflerin sermayeleri yalnızca ortaklardan tahsil olunan paylardan oluştuğundan ve destekleme alımları tatbikatı boyunca öz sermayenin artırılması da planlanmadığından, faaliyetler için gerekli finansman tamamen dış kaynaklardan sağlanmış, bu husus Hazinesinin yükünün devamına yol açmıştır.

Birlikler, geçmiş dönemlerin idarî ve siyasî tercihleri ile büyük yatırımlara girişmişler, Kooperatifçilikten ziyade sanayi ile meşgul olur hale gelmişlerdir.

Tarım Satış Kooperatiflerinin Devlet adına destekleme alım faaliyetleri ne şekilde yürütüleceği ve Birlikler - Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası - Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası - Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı arasındaki münasebetler esasa bağlanmamıştır.

Bu Kanun Hükmünde Kararnamede yukarıda belirtilen aksaklıkların giderilmesi hedef alınmıştır.

Fabrika ve yatırımların yapılması şartlara bağlanmış, ortakların sermaye katkısı artırılmış, destekleme alımı yapan birliklerde yönetim kurulunun teşkil tarzı değiştirilmiş ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından birer temsilcinin de bulunması sağlanmıştır.

Ayrıca, ortak üreticiler arasında yönetim kadrolarına seçilen üyeler için de belirli tahsil dereceleri aranmıştır.

Yine bu Kanun Hükmündeki Kararnamede Destekleme alımları ayrı bir başlık halinde düzenlenerek, uygulamanın belirli esaslara göre yürütülmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca, Talimatlara uyulmaması hali cezaî takibatı gerektiren bir husus olarak kabul edilmiş, Denetim İşleri ıslah olunarak, suç duyurusunun Müfettişlerce doğrudan değil, Bakanlık görüşü ile birlikte Cumhuriyet Savcılığına yapılması esası getirilmiştir.

Ekonomik ve idarî zaruretler ile hizmetin gerekleri dikkate alınarak kooperatif ve Bakanlıkların birleştirilmeleri, ayrılmaları, çalışma alanlarının genişletilmesi ve daraltılması işlemleri Bakanlığın yetkisine bırakılmıştır.

Yöneticilerin Devlet zararına sebebiyet vermeleri halinde; haklarında takibat yapılabilmesi için ayrıca genel kurul kararı aranmaması kaydı getirilmiştir.

Zararların kapatılması esasları kesin çizgilerle belirlenerek Devlet alacağının karşılıksız kalması önlenmiştir.

Öte yandan, mevcut anasözleşmelerde, geçici 2 nci madde uyarınca yapılacak değişikliklerin Kanun Hükmündeki Kararnamenin bütünü ile ve amaca uygun olarak işlerlik kazanması sağlanmıştır.

TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ VE BİRLİKLERİNİN KURULUŞU HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Üreticilerin elde ettikleri tarımsal ürünleri pazarlamada karşılaştıkları güçlüklerin, karşılıklı dayanışma ve kefalet esasına göre kurulacak ve faaliyet gösterecek kooperatifler eliyle yürütülmesi bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de başarılı sonuçlar vermiştir.

Üreticilerin biraraya gelerek kuracakları kooperatiflere sağlanacak Devlet desteği, kaynakların daha verimli olarak kullanılmasına da imkân tanyacaktır.

Kooperatiflerin, ekonomik bakımdan asgarî bir rantabiliteye ve iş hacmine sahip olması amacıyla en az on ortakla kurulabilmesi uygun görülmüştür. Yine aynı düşünce ile, bir birliğin kurulabilmesi için de en az üç kooperatifin bir araya gelmesi esası getirilmiştir.

Ayrıca, Sanayi ve Ticaret Bakanlığına kuruluşu izin vermeden önce ekonomik ihtiyaç ve verimlilik bakımından inceleme yapma görevi verilerek, Hazine ve ortak üretici yararlarının korunması amaçlanmıştır.

Maddede, kooperatiflere ortak olamayacaklar da belirtmek suretiyle, gerçek üreticilerin yararlarının korunmasına özen gösterilmiştir.

Madde 2. — Maddede, Kanun Hükmünde Kararnamede geçecek bazı kısaltılmış ifadelerin ne anlamda kullanıldığı açıklanmıştır.

Madde 3. — Aynı zamanda bir ticarî işletme hüviyetinde çalışacak olan kooperatif ve birliklerin, ne şekilde tüzelkişilik kazanmış olacakları (kurulmuş sayılacakları) önem taşımaktadır. Bu husus ayrı bir madde olarak düzenlenerek, kooperatif ve birliklerin noterce tasdikli anasözleşmelerinin Sanayi ve Ticaret Bakanlığına onayını takiben Ticaret Siciline tescil ile tüzelkişilik kazanacakları esası getirilmiştir.

Madde 4. — Maddede, Kanun Hükmünde Kararnameye paralel olarak hazırlanacak örnek anasözleşmelerin ne şekilde yürürlüğe konulacağı belirtilmiştir.

Bu arada, kooperatif ve birliklerin denetimi görevini de üstlenen Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının bilgisinden yararlanılması uygun görülmüştür.

Madde 5. — Maddede kooperatif ve birliklerin esas itibarıyla uğraşacakları çalışma konuları gösterilmiş, çalışma konuları arasına Destekleme alımları da alınmış, kurulacak fabrika ve işletmeler için ölçek sınırlaması getirilmiştir.

Madde 6. — Birliklerin sermayeleri, ortak kooperatiflerin ödeyecekleri ortaklık paylarından; kooperatiflerin sermayeleri ise ortak üreticilerin sermaye paylarından meydana gelmektedir. Bu sebeple, sermaye miktarına tesir eden en önemli faktör ortak üreticilerin ödeyecekleri paylardır.

Bu miktar, 1163 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci paragrafı uyarınca 30 000,— TL: ile sınırlı bulunmakta, bu ise kooperatif ve birliklerin yeterli sermayeye sahip olamamaları sonucunu doğurmaktadır.

Maddede, sermaye üst sınır ortaklar için 500 000,— TL. ya çıkarıldığı gibi, sermaye oran ve miktarları ile tahsiline ait usul ve esaslar da anasözleşmelere bırakılarak, bu konuda zamanla değişecek şartlara daha kolay intibak edilmesine imkân tanınmıştır.

Madde 7. — Kooperatif ve birliklerin organları gösterilmiştir.

Madde 8. — Genel kurulların en yetkili organ olduğu hükmüne yer verilerek, Kooperatifcilik ilkelerinden «demokratik yönetim» esası korunmuştur. Ayrıca kararların tasdik ve muteberlik şartları gösterilmiştir.

Madde 9. — Kooperatiflerin ve birliklerin yönetiminden birinci derecede sorumlu bulunan yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini gereğince yerine getirebilecek nitelikleri taşımalarına önem verilmiş ve üyelerin kooperatiflerde en az ilkokul, birliklerde ise ortaokul mezunu olmaları kaydı getirilmiştir.

Ayrıca, Devletin kredi desteği ile faaliyet gösteren ve bu sayede hizmet sağlayan kooperatif ve birliklerde, aynı zamanda yönetim kurulunda bulunacak olan müdür ve genel müdürlerin yönetim kurulu başkanlığı görevini de yürütmesi uygun görülmüştür.

Öte yandan, Devlet adına destekleme alımı yapan birliklerin faaliyetlerinin disiplin altına alınması ve Hazine yararlarının korunabilmesi amacıyla, yönetim kurulunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının birer temsilcisinin bulunması sağlanmıştır.

Madde 10. — Kooperatifler ve birliklerde, işlem ve faaliyetleri kontrol etmek üzere denetim kurullarının bulunması sisteminin gereği olmaktadır.

Kooperatiflerde ortaklar arasından veya dışarıdan seçilecek en az ortaokul mezunu iki üye kontrol kurulunu meydana getirecektir.

Birliklerde ise, ortaklar arasından veya dışarıdan seçilecek lise mezunu iki üye yanında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından da yüksek tahsilli birer temsilcinin kurula katılması sağlanarak, otokontrol müessesinin etkili şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır.

Madde 11. — Kooperatiflerde müdürlük, birliklerde ise genel müdürlük yürütme organı olarak görevlendirilmişlerdir. Bu organlar, genel kurul ve yönetim kurulu kararları ile Kanun, anasözleşme ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı talimatlarına göre işleri yürütmekle yükümlü tutulmuşlardır.

Birlik genel müdürleri ortak kararname ile, imzaya yetkili, diğer personel ise genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile atanıp, görevden alınabileceklerdir.

Ayrıca, personel işlerinin düzenle yürütülebilmesini teminen, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca bir Personel Yönetmeliği hazırlanarak yürürlüğe konulması mecburi kılınmıştır.

Madde 12. — Kuruluşların zararına yol açan yönetici ve personel, bu zararlardan sorumlu tutulmuşlardır.

Devlet zararları için, ayrıca Genel Kurul Kararı aranılmadan ilgililerin sorumluluğuna gidilebilecektir.

Madde 13. — Maddede kooperatifleri müdürlerin, birlikleri genel müdürlerin temsil edecekleri hükmüne yer verilmiş, ancak kuruluşları taahhüt altına sokacak işlemlerde iki yetkili imzasının gerekli olacağı belirtilmiştir.

Madde 14. — Maddede yapılan denetimler sonucu, görevleri ile ilgili suç işledikleri veya kusurlu oldukları anlaşılan personelin görevlerine son verilmesine dair esaslar yer almaktadır.

Madde 15. — Kooperatif ve birlikler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile bağı bulunduğları üst kuruluşun ve teftiş ve inceleme sonucuna göre Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının vereceği talimatlara uygun hareket etmeye mecbur tutularak, disiplin altına alınmalarına çalışılmıştır.

Bu suretle, faaliyetlerinin genel idarî ve ekonomik prensipler dahilinde yürütülmesi de temin edilmiş olmaktadır.

Madde 16. — Kooperatif ve birliklerin, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına denetim bakımından bağılıkları ve denetim sonucunda verilecek talimatlara uyma zorunlulukları hükme bağlanmıştır.

Madde 17. — Kooperatif ve birlikler için esas finansman kaynağının Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası olduğu kabul edilmekle birlikte, diğer bankalarla da iş yapılabilmesi imkânı yaratılmıştır.

Madde 18. — Kooperatif ve birliklerin tutacakları defterler ile muhasebe usulünün belli esaslara bağlanması amaçlanmıştır.

Madde 19. — Kooperatif ve birliklerde gelir gider farkları için yapılacak işlemlerin anaesaları belirlenmiş, bu arada zararların belli bir dönem içerisinde tasfiyesi kaydı getirilmiştir.

Madde 20. — Ortaklara açılacak kredi veya verilecek avanslara mesned olarak gösterecekleri ürünleri, hayvanları ve üretimleri ile ilgili her türlü makine ve araçları üzerinde kooperatiflere mutlak rehin hakkı tanınarak, ekonomik politikalar icabı tahsis olunacak Hazine kaynağının geri dönüş imkânları sağlanmıştır.

Madde 21. — Maddede, ortaklara ve kooperatiflere ait senet, taahhütname, sözleşme ve kâğıtların muhtarlar vasıtasıyla da tasdik olunabileceği esası getirilerek, ortakların lüzumsuz masraf ve zaman kaybına uğramalarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Madde 22. — Kooperatifler lehine tesis edilecek ipotek işlemleri için formalite azaltılmıştır.

Madde 23. — Kooperatiflerin, ortaklardan olan alacaklarına teminat teşkil eden gayrimenkuller üzerlerine alabilmeleri imkânı getirilmiş ve bunların geliri ile üretici borcunun tasfiyesi ve üretici yararlarının korunması amaçlanmıştır.

Madde 24. — İççe girmiş ortak - kooperatif - birlik ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların çoğu kere sonra bağlanılmayarak muallakta bırakıldığı ve çözümün mahkemelerde arandığı müşahade edilmektedir.

Madde hükmü ile mahkemelere müracaat hakkı önlenilmemekte, ancak sorunlar için Sanayi ve Ticaret Bakanlığının kararına göre ve mahkeme sonucuna kadar işlem yapılması imkân dahiline sokulmaktadır.

Madde 25. — Bugün mevcut Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerin bazılarının ekonomik şartlar yerine toplum talebi ve siyasî tercihler göz önüne alınarak kurulduğu müşahade edilmektedir.

Madde ile verilen yetki uyarınca, verimsiz ve ekonomik olmayan kooperatif ve birlikler birleştirilebilecek, ayrılacak, çalışma alanları daraltılıp genişletilebilecektir.

Madde 26. — Maddede, kooperatif ve birliklerin hangi hallerde dağılacakları belli edilmiştir.

Madde 27. — 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununda Devlet adına destekleme alımları ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Bu husus alımları hukukî bakımdan tartışılır hale getirmiştir.

Madde ile bu sakınca kaldırılmış ve destekleme alımlarının temel esaslarının belirlenmesine imkân tanınmıştır.

Madde 28. — Kanun Hükmünde Kararnamede açıklık bulunmayan hallerde hangi hukukî esasların uygulanacağı belli edilerek, uygulamadaki aksaklıkların önüne geçilmesine çalışılmıştır.

Madde 29. — Madde ile, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından ve kamu dairelerinden yönetim ve denetim kurullarında görev alacaklara ek görev yasağı ve ücret konularında imkân tanınmış, ödünç para verme işleri kanununun senelik beyanname verilmesi mecburiyeti kaldırılarak formalitenin önüne geçilmiş, 1163 sayılı Kanunun Genel Kurul toplantılarının belirli süre önce ilgili yerlere bildirilmesi yolundaki hükmünün anasözleşme de değiştirilmesi düşünüldüğünden bu hükmün kooperatif ve birlikler için uygulanmaması gerekli görülmüştür.

Ayrıca, kooperatiflerin birliklere ödeyecekleri sermaye payının azamî haddinin de anasözleşmelerde tespit olunması sağlanmıştır.

Madde 30. — Maddedeki hüküm ile, Kanun Hükümünde Kararname ile düzenlenmesi hukuken mümkün bulunmayan ve 2834 sayılı Kanunda yer alıp uygulanması gerekli görülen hususların yürürlükte kalması sağlanmış, 2834 sayılı Kanunun diğer maddeleri ise yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1. — Mevcut Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin bu Kanun Hükümünde Kararnameye göre kurulmuş sayılacakları hükmü getirilerek, halen faaliyette bulunan kooperatif ve birlikler için ayrıca bir formaliteye gerek kalmaksızın yeni Kanun Hükümünde Kararnameye göre çalışmaları ortamı yaratılmıştır.

Geçici Madde 2. — Kooperatif ve Birliklerin anasözleşmeleri, üç ay içerisinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanacak, bu süre içerisinde mevcut anasözleşmelerin bu Kanun Hükümünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilerek hizmetin aksamasının önüne geçilecektir.

Geçici Madde 3. — Bugün birliklerin sahip oldukları fabrika ve işletmeler, gerek yatırım tutarı ve gerekse kapasite ile istihdam yönünden büyük önem taşımakta, ayrıca ekonomik bakımdan da etkili bulunmaktadır.

Buna mukabil, yönetim kadroları sanayi işletmeciliği bakımından yeterli olmadığından, fabrika ve işletmelerin en verimli şekilde ekonomiye katkıda bulunmaları sağlanamamaktadır.

Bu itibarla, işletmecilik faaliyetlerinin kooperatifçilik faaliyetlerinden ayrı tutulması ve işletmelerin idare sorumluluğunun yeterli bilgi ve tecrübeye sahip kimselere ve kurumlara devri yararlı görülmüştür.

Devir işlemi sırasında, öncelikle ortakların ve halkın iştiraki esas alınacak, böylece mülkiyet hakkının korunması sağlanacaktır.

Geçici Madde 4. — Uygulamada istenilen yararı sağlamadığı anlaşılan Bakanlık Murakıplıklarının, yeni düzenlemede kaldırılması gerekli görülmüştür.

Halen görevde bulunan Bakanlık Murakıpları ile, durumları Kanun Hükümünde Kararnamede belirtilen niteliklere uymayan Genel Müdür ve yardımcılara, bundan böyle durumları ile mütenasip diğer bir görevde çalışmaları imkânı getirilmiş, ancak bunu kabul etmeyenlerin yasal tazminatlarının ödenerek çalıştıkları birlik ile ilişkilerinin kesilmesi uygun ve zarurî bulunmuştur.

Madde hükmü ile, durumları Kanun Hükümünde Kararnamede belirtilen niteliklere uyan Genel Müdür ve yardımcılarının bu Kanun Hükümünde Kararnameye göre atanmış sayılacakları kabul edilerek, göreve devam etmeleri sağlanmıştır.

Diğer yandan, durumları bu Kanun Hükümünde Kararnamede gösterilen niteliklere uymayan yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görevleri yayım tarihinde sona erecek ve yerlerine gerekli nitelikleri taşıyanlardan Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca atama yapılacaktır.

Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret
Komisyonu*

16.4.1985

Esas No. : 1/531

Karar No. : 12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında 17.6.1982 tarihli ve 2680 sayılı Kanunun 2.12.1983 tarihli ve 2967 sayılı Kanunla değişik 4 üncü maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 8.6.1984 tarihinde çıkarılan 238 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Komisyonumuzun 11.4.1985 tarihinde yaptığı toplantıda Sanayi ve Ticaret Bakanı ve ilgili bakanlık temsilcilerinin de katılımıyla incelenip görüşüldü.

Komisyonumuz kararnamenin gerekçesini uygun görerek maddelere geçilmesini karar altına almıştır. Maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1. Kararnamenin 2, 24, 26, 27, 28 geçici madde 1, Geçici madde 2, Geçici madde 3, Geçici madde 4, 31 ve 32 nci maddelerindeki düzenlemelerin kanunla gerçekleştirilebilmesi sebebi ile Kanun Hükmünde Kararnameye yapılan atıf, kanuna atıf biçiminde düzeltilmiştir.

2. Kararnamenin 1 inci maddesinin 1 inci paragrafı, Tarım Satış Kooperatiflerinin kuruluş ve amacı ile ilgili olduğundan paragrafın son satırındaki «Birliklerini» tabirinin metinden çıkarılması uygun görülmüştür.

3. Kararnamenin Örnek Anasözleşmelerin Hazırlanması ile ilgili 4 üncü maddede, mezkûr anasözleşmelerin hazırlanması, safhasında Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin de görüşünün alınması uygun mütalaa edilerek bu husus madde metnine ilave edilmiştir.

4. Kararnamenin Kooperatiflerin sermayeleri ile ilgili 6 ncı maddedeki 500 000 TL.'lık miktarın zaman içinde yetersiz kalabileceği görüşüyle bu miktarın Bakanlar Kurulu Kararı ile 10 katına kadar artırılabilceği hükmü madde metnine ilave edilmiştir.

5. Kararnamenin Kooperatif ve Birliklerin Organları ile ilgili 7 nci maddesinin (d) Fıkrası; Müdürlük, Genel Müdürlük a, b, c fıkralarında zikredilen tipte bir organ olmadığı cihetle ve esasen bu Fıkra ile ilgili husus ilgili maddeleri ile de düzenlendiğinden madde metninden çıkarılmıştır.

6. Kararnamenin a) Yönetim kurullarına kimlerin başkanlık edeceği ile ilgili 9 uncu maddesinin 4 üncü paragrafında; kooperatifler için yönetim kurulu başkanının yönetim kurulu üyelerince seçilmesinin kooperatifçilik bakımından daha uygun olacağı görüşüyle buna uygun değişiklik yapılmıştır.

b) Aynı maddenin yönetim kurulu üyelerinin tahsil durumları ile ilgili 5 inci paragrafında; gerek tatbikatta ortaya çıkan aksamaların önlenbilmesi gerekse görev almak için talebin daha da yaygınlaştırılabilmesini teminen, tadilat yapılarak kooperatif yönetim kuruluna girebilmek için metindeki «en az ilkökul» şartı «okur yazar» olarak, Birlik Yönetim Kurullarına girebilmek için ise metindeki «en az ortaokul» şartı «en az ilkökul» olarak tadil edilmiştir.

c) Yine bu maddenin birlik yönetim kurulu üyelerine verilecek ücret veya hakkı huzurla ilgili 6 ncı paragrafındaki hükmün, kooperatif yönetim kurulu üyeleri içinde geçerli olmasını temin için madde metnine «kooperatif ve» tabiri ilave edilmiştir.

7. Kararnamenin a) Denetim kurulları üyelerinin tahsil durumları ile ilgili 10 uncu maddesinin 3 üncü paragrafında da yönetim kurulu üyelerinin tahsil şartında yapılan değişikliğe paralel olarak; kooperatif Denetim Kurulu üyeleri için «en az ortakul» şartı «en az ilkökul» olarak Birlik Denetim Kurulu üyeleri için ise «en az lise veya muadili okul» şartı «en az ortaokul veya muadili okul» olarak tadil edilmiştir.

b) Aynı maddenin Birlik Denetim Kurulu üyelerine verilecek ücret veya hakkı huzurla ilgili sondan 2 nci paragrafındaki hükmün kooperatif Denetim Kurulu üyeleri içinde geçerli olması uygun görülerek bunu temin için madde metnine «kooperatif ve» tabiri ilave edilmiştir.

8. Kararnamenin a) Malî Sorumlulukla ilgili; 12 nci maddesinin birinci paragrafında Türk Ticaret Kanununun 341 inci maddesi sadece yönetim ve denetim kurullarının üyeleri ile ilgili olduğundan paragraftaki «Bunların» tabiri kaldırılarak, yerine «Yönetim ve denetim kurulları üyelerinin» tabiri konulmuştur.

b) Yine aynı maddenin son paragrafında ise, üçüncü şahıslarla kooperatif veya birliklerin arasında çıkacak uyuşmazlıkların hangi mahal mahkemesinde görüşüleceğinin kati olarak tesbitini teminen, paragraf sonuna gerekli ilave yapılmıştır.

9. Kararnamenin Temsil ile ilgili 13 üncü maddesinin birinci paragrafındaki, 3 üncü şahıslara karşı kooperatiflerin müdürlerince temsil edileceği hükmü, bu Kanun Hükmündeki Kararnamenin 9 uncu maddesinin 4 üncü paragrafında yapılan değişiklik uyarınca; «Kooperatifleri Müdürleri» tabiri «Kooperatifleri yönetim kurulu temsil eder. Yönetim Kurulu bu yetkisini müdüre verebilir» olarak tadil edilmiştir.

10. Kararnamenin Yönetim ve Denetim Kurulu Üyeleri ile Personelin Görevlerine Son Verilmesi; ile ilgili 14 üncü maddenin, birinci paragrafındaki, T. C. Ziraat Bankasının doğrudan doğruya yapabileceği hükmü, sevkü idaredeki vahdetin temini gayesiyle, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca görevlendirilme şartına bağlanmış ve maddede eksik bulunan göreve son verme işleminin ne şekilde yapılacağı madde metnine ikinci paragraf olarak ilave edilmiştir.

11. Kararnamenin Talimatlara Uyma Mecburiyeti ile ilgili 15 inci maddesinin 1 inci paragrafında, T. C. Ziraat Bankası Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesinde bu banka ile ilgili olarak yapılan değişikliğe paralel olarak, madde metninden çıkarılarak madde yeniden tanzim edilmiştir.

12. Kararnamenin Teftiş ve Denetimle ilgili 16 ncı maddesi yine bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmiştir.

13. Kararnamenin Muhasebe Usulü ve Kanunî Defterler ile ilgili 18 inci maddesinde, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak yönetmeliğin önce Birlikler tarafından hazırlanması ve 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununa paralellik sağlanmasını teminen de maddede Vergi Usul Kanununa yapılan atfın kaldırılması hususları uygun görülerek madde buna göre yeniden düzenlenmiştir.

14. Kararnamenin Birleşme ve Ayrılma ile ilgili 25 inci maddesindeki «ekonomik» tabirine açıklık getirilmesi uygun görülerek madde metnindeki «ekonomik ve» tabiri yerine «zarar edenlerinden uygun görülenerin» hükmü getirilmiştir.

15. Kararnamenin Destekleme Adımları ile ilgili 27 nci maddesinin son paragrafındaki Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca düzenlenecek yönetmelikle ilgili 3 aylık sürenin başlangıcının; çıkarılacak yönetmelik, gerek bu kanunla gerekse bu kanun gereği çıkarılacak Anasözleşmelerle ilgili olduğundan Anasözleşmelerin çıkışına bağlanması ve ayrıca 3 aylık sürede az bulunduğundan sürenin 3 aydan 6 aya çıkarılması uygun görülmüş ve ilgili hüküm «Bu Kanuna göre çıkarılacak Anasözleşmelerin çıkışından itibaren 6 ay içerisinde» olarak değiştirilmiştir.

16. Kararnamenin Uygulanmayacak Hükümlerle ilgili 29 uncu maddesinin (b) Fıkrasındaki 2279 Sayılı Kanuna yapılan atıf, 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile mezkûr kanun yürürlükten kaldırıldığından bu fıkra yeniden tanzim edilmiştir.

17. Kararnamenin Geçici 3 üncü maddesinin 1 inci paragrafındaki «bunların öncelikle ortaklara ve halka açık olmak üzere» kaydı, ortak haklarının korunmasında herhangi bir tereddüte yol açmayacak şekilde «Ortakların hakları her halukârda korunmak kaydıyla» şeklinde tadil edilmiştir.

18. Kararnamenin 3, 5, 8, 11, 17, 19, 20, 21, 22, 23 ve 30 uncu maddeleri komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşbu raporumuz Genel Kurulun olurlarına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Fahir Sabuniş
Bursa

Başkanvekili
Cevdet Karakurt
Diyarbakır

Sözcü
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel

Kâtip
Gürbüz Şakranlı
Manisa

Üye
Kâzım İpek
Amasya

Üye
Turgut Yaşar Gülez
Bolu

Üye
Kemal İğrek
Bursa

Üye
İsmet Oktay
Eskişehir

Üye
Mehmet Kafkaslıgil
İstanbul

Üye
Abdurrahman Necati Kara'a
Kütahya
(Madde 25 ve Geçici Madde 3
Hakkında Muhalefet Şerhim
Eklidir)

Üye
Mustafa Şahin
Kayseri

Üye
Faruk Dırık
Nevşehir

Üye
Cemal Özdemir
Tokat
(Tümüne Muhalifim)

MUHALEFET ŞERHİ

238 Sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri'nin kuruluşu hakkında kanun hükmünde kararname'nin 25 inci maddesi ve geçici 3 üncü maddesi. Ortakların hür iradesini hiçe sayar mahiyette, ilgili bakanlığa yetkiler vermekte ve hele özellikle geçici 3 üncü madde kooperatif ortaklarının müktesep haklarını tamamen ihlal eder mahiyettedir. Ayrıca kooperatifin veya fabrikaların Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın takdiri ile anonim şirkete dönüştürülmesi ile bu anonim şirket sermaye piyasası kanununa tabi olacaktır. Böylece ilk tezyidi sermayede eski ortaklar rüçhan haklarını kullanamazlar ise (ki uygulamada yaygın olarak görülmektedir) fabrikanın 3 üncü şahıs eline geçmesi mümkün olacaktır.

Yeni ortakların 20 - 30 sene önce para yatırmış eski kooperatif ortaklarının tesislerin yaptığı primden yararlanamaması gibi bir önemli haklarını kaybetmeleri sonucunu doğurur ki, bu kanaatimce hukuka aykırıdır. Hatta özellikle geçici 3 üncü maddenin Anayasamıza da aykırı olduğu kanaatindeyim. Kişinin kazanılmış hakları kanunla elinden alınamaz.

Bütün bu sebeplerle Kararname'nin özellikle bu iki maddesine karşı olduğumu saygı ile arz ederim.

Abdurrahman N. Kara'a
Kütahya Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

KHK/238

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin yeniden düzenlenmesi; 17.6.1982 tarihli ve 2680 sayılı Kanunun 2.12.1983 tarihli ve 2967 sayılı Kanunla değişik 4 üncü maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 8.6.1984 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kuruluş ve amaç

MADDE 1. — Üreticiler; karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle meslekî faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını sağlamak, ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumak amacıyla, aralarında sınırlı sorumlu, değişir sayıda ortaklı ve değişir sermayeli, tüzelkişiliği haiz Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerini kurabilirler.

Bir Tarım Satış Kooperatifinin kurulabilmesi için en az on üreticinin, bir Tarım Satış Kooperatifleri Birliğinin kurulabilmesi için en az üç Tarım Satış Kooperatifinin bir araya gelmesi şarttır.

Kooperatif ve Birlikler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ekonomik ihtiyaç ve verimlilik bakımından yapacağı inceleme sonucunda ve bu Bakanlığın yazılı izni ile kurulur.

Üretici olmayan veya kooperatiflerin çalıştığı ortak ürünleri üzerinde ticaret ve komisyonculuk yapanlar ile faizle para veya mal olarak kredi verenler, kooperatiflere ortak olamazlar.

Kuruluş, ortaklığa girme ve çıkma ile ortaklarla hesaplaşma şekil ve şartları anasözleşmelerde gösterilir.

Tarifler

MADDE 2. — Bu Kanun Hükmünde Kararınamede geçen;

- Ortak deyimi, bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre kurulân Tarım Satış Kooperatifleri ortaklarını,
 - Kooperatif deyimi, bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren Tarım Satış Kooperatiflerini,
 - Birlik deyimi, bu Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren Tarım Satış Kooperatifleri Birliklerini,
 - Üst kuruluş deyimi, Tarım Satış Kooperatiflerinin bağlı buldukları Tarım Satış Kooperatifler Birliklerini,
- İfade eder.

Tüzelkişiliğin kazanılması

MADDE 3. — Kooperatif ve birlikler, noterce tasdikli anasözleşmelerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onayını müteakip, Ticaret Siciline tescil ile tüzelkişilik kazanırlar.

Örnek anasözleşmelerin hazırlanması

MADDE 4. — Kooperatif ve birliklerin örnek anasözleşmeleri T.C. Ziraat Bankasının görüşü de alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca kabul edilir.

Anasözleşmelerde yapılacak değişiklikler de aynı usule tabidir.

Çalışma konuları

MADDE 5. — Kooperatif ve birlikler esas itibarıyla,

- Ortakların ürünlerinin daha iyi şartlarla değerlendirilmesine çalışmak, bu konuda gerekli her türlü tedbiri almak,

SANAYİ VE TEKNOLOJİ VE TİCARET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birliklerinin Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun Tasarısı

Kuruluş ve amaç

MADDE 1. — Üreticiler; karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle mesleki faaliyetleri ile ilgili ihtiyaçlarını sağlamak, ürünlerini daha iyi şartlarla değerlendirmek ve ekonomik menfaatlerini korumak amacıyla, aralarında sınırlı sorumlu, değişir sayıda ortaklı ve değişir sermayeli, tüzelkişiliği haiz tarım satış kooperatifleri kurabilirler.

Bir tarım satış kooperatifinin kurulabilmesi için en az on üreticinin, bir tarım satış kooperatifleri birliğinin kurulabilmesi için en az üç tarım satış kooperatifinin bir araya gelmesi şarttır.

Kooperatif ve birlikler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ekonomik ihtiyaç ve verimlilik bakımından yapacağı inceleme sonucunda ve bu Bakanlığın yazılı izni ile kurulur.

Üretici olmayan veya kooperatiflerin çalıştığı ortak ürünleri üzerinde ticaret ve komisyonculuk yapanlar ile faizle para veya mal olarak kredi verenler, kooperatiflere ortak olamazlar.

Kuruluş, ortaklığa girme ve çıkma ile ortaklarla hesaplaşma şekil ve şartları anasözleşmelerde gösterilir.

Tarifler

MADDE 2. — Bu Kanunda geçen;

- a) Ortak deyimi, bu Kanuna göre kurulan tarım satış kooperatifleri ortaklarını,
- b) Kooperatif deyimi, bu Kanun kapsamına giren tarım satış kooperatiflerini,
- c) Birlik deyimi, bu Kanun kapsamına giren tarım satış kooperatifleri birliklerini,
- d) Üst kuruluş deyimi, tarım satış kooperatiflerinin bağlı buldukları tarım satış kooperatifleri birliklerini ifade eder.

Tüzelkişiliğin kazanılması

MADDE 3. — Kararnamenin 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Örnek anasözleşmelerin hazırlanması

MADDE 4. — Kooperatif ve birliklerin örnek anasözleşmeleri T.C. Ziraat Bankası ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin görüşü de alınarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca kabul edilir.

Anasözleşmelerde yapılacak değişiklikler de aynı usule tabidir.

Çalışma konuları

MADDE 5. — Kararnamenin 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

- b) Ortakların ve ortak olmayan üreticilerin tarımsal üretim faaliyeti ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak,
c) Bakanlar Kurulu veya yetki vereceği Bakanlık ya da kurullarca görevlendirildiğinde, üreticilerden Devlet adına destekleme alımında bulunmak,

Konularında çalışırlar,

Kooperatif ve birlikler, ancak iştigal konularına giren ürünlerin nitelikleri gereği olarak ve bu ürünlerin daha iyi muhafaza edilmesine, toptan veya perakendesatış için piyasa alışkanlıklarına uygun hale getirilmesine yönelik depo ve ilk işleme hüviyetindeki işletmeler ile ambalajlama gibi tesisleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığından önceden izin almak kaydıyla kurabilirler.

Bu kuruluşların diğer yatırımları ile ilgili projeleri, iştirakleri ve gayrimenkul iktisaplarında, anasözleşmelerinde gösterilen değerlerin üzerindeki için, Bakanlar Kurulu veya yetki vereceği Kurul, Bakanlık veya teşkilatın kararı gereklidir.

Kooperatif ve birliklerin diğer çalışma konuları ana sözleşmelerinde gösterilir.

Sermaye

MADDE 6. — Kooperatiflerin sermayeleri, ortak üreticilerin, birliklerin sermayeleri de ortak kooperatiflerin ödeyecekleri sermaye paylarından oluşur.

Ortak üreticilerin kooperatiflerine taahhüt ederek ödeyecekleri sermaye tutarı en çok 500.000 liradır.

Ortak üreticilerin kooperatiflerine, kooperatiflerin de bağlı buldukları birliğe taahhüt edecekleri sermaye oran ve miktarları ile tahsiline ait usul ve esaslar ana sözleşmelerde gösterilir.

Organlar

MADDE 7. — Kooperatif ve birliklerin organları aşağıda gösterilmiştir,

- a) Genel Kurul,
- b) Yönetim Kurulu,
- c) Denetim Kurulu,
- d) Müdürlük - Genel Müdürlük,

Genel Kurul

MADDE 8. — Kooperatif ve birliklerin en yetkili organları, genel kurullardır.

Genel kurullarda alınan kararlar, anasözleşmelerde gösterilen süre içerisinde yetkili makamın onayı ile kesinleşir. Süresi içerisinde onaylanmayan veya reddedildiği bildirilmeyen kararlar tasdik edilmiş sayılır.

Genel kurullarda, kanun, anasözleşme ve diğer mevzuat hükümlerine aykırı olarak alınan kararlar uygulanmaz.

Yönetim Kurulu

MADDE 9. — Yönetim kurulları;

- a) Kooperatiflerde, genel kurula katılma hakkını haiz ortaklar arasından genel kurulca seçilecek dört üye ile, kooperatifin müdürü veya vekilinden teşekkül eder.
- b) Birliklerde, genel kurulca temsilciler arasından seçilecek dört üye ile, genel müdür veya vekilinden teşekkül eder.

Devlet adına destekleme alımları ile görevlendirilecek birliklerde, destekleme alım görevinin verildiği tarihten desteklenen ürünün satışının tamamen yapıldığı tarihe kadar görev yapmak ve destekleme alımları ile ilgili işleri yürütmek üzere, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile TC Ziraat Bankası da yönetim kurullarında kendi mensupları arasından birer temsilci görevlendirirler.

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sermaye

MADDE 6. — Kooperatiflerin sermayeleri, ortak üreticilerin, birliklerin sermayeleri de ortak kooperatiflerin ödeyecekleri sermaye paylarından oluşur.

Ortak üreticilerin kooperatiflerine taahhüt ederek ödeyecekleri sermaye tutarı en çok 500 000 liradır. Bu miktar Bakanlar Kurulu kararı ile 10 katına kadar artırılabilir.

Ortak üreticilerin kooperatiflerine, kooperatiflerin de bağlı buldukları birliğe taahhüt edecekleri sermaye oran ve miktarları ile tahsiline ait usul ve esaslar anasözleşmelerde gösterilir.

Organlar

MADDE 7. — Kooperatif ve birliklerin organları aşağıda gösterilmiştir.

- a) Genel Kurul,
- b) Yönetim Kurulu,
- c) Denetim Kurulu.

Genel Kurul

MADDE 8. — Kararnamenin 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yönetim Kurulu

MADDE 9. — Yönetim Kurulları;

a) Kooperatiflerde, genel kurula katılma hakkını haiz ortaklar arasından genel kurulca seçilecek dört üye ile, kooperatifin müdürü veya vekilinden teşekkül eder.

b) Birliklerde, genel kurulca temsilciler arasından seçilecek dört üye ile, genel müdür veya vekilinden teşekkül eder.

Devlet adına destekleme alımları ile görevlendirilecek birliklerde, destekleme alım görevinin verildiği tarihten desteklenen ürünün satışının tamamen yapıldığı tarihe kadar görev yapmak ve destekleme alımları ile ilgili işleri yürütmek üzere, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile T. C. Ziraat Bankası da yönetim kurullarında kendi mensupları arasından birer temsilci görevlendirirler.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kooperatiflerde müdür, birliklerde genel müdür, yönetim kurullarına başkanlık ederler. Ayrıca, seçimle gelenlerden birer üye de, seçimle gelen üyeler arasında yapılacak seçimle başkanvekili olurlar.

Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin en az ilkokul, birliklerin yönetim kurullarında seçimle işbaşında bulunan üyelerin en az ortaokul, atama yoluyla gelen temsilcilerin ise yüksek tahsilli olmaları şarttır.

Birlik yönetim kurulu üyelerine verilecek ücret veya hakkı huzurun miktarı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tespit olunur. Kooperatif ve birlikler yönetim kurulu üyeleri, ücret veya hakkı huzurdan başka herhangi bir ücretten yararlanamayacakları gibi, bu kuruluşları temsilen iştiraklerde de görev alamazlar.

Yönetim kurulu üyeleri ile, kooperatifler tarafından seçilecek temsilcilerin seçim esasları, temsilcilerin adedi, yönetim kurulları üyeleri ve kooperatifler tarafından seçilecek temsilcilerde aranacak diğer nitelikler ile yönetim kurullarının görev ve çalışma esasları anasözleşmelerde belli edilir.

Denetim Kurulu

MADDE 10. — Denetim kurulları;

a) Kooperatiflerde, genel kurula katılma hakkını haiz ortaklar arasından veya dışarıdan seçilecek iki üyeden teşekkül eder.

b) Birliklerde, genel kurulca temsilciler arasından veya dışarıdan seçilecek iki üye ile, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve TC Ziraat Bankasının mensupları arasından görevlendireceği birer temsilciden teşekkül eder.

Kooperatif denetim kurulu üyelerinin en az ortaokul, birlik denetim kurulunda seçimle işbaşında bulunan üyelerin en az lise veya muadili okul, atama yoluyla gelen temsilcilerin ise yüksek tahsilli olmaları şarttır.

Birlik denetim kurulu üyelerine verilecek ücret veya hakkı huzurun miktarı Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tespit olunur. Kooperatif ve birlik denetim kurulu üyeleri, ücret ve hakkı huzurdan başka herhangi bir ücretten yararlanamayacakları gibi bu kuruluşları temsilen iştiraklerde de görev alamazlar.

Denetim kurulu üyelerinin seçim esasları ile bunlarda aranılacak diğer nitelikler anasözleşmelerde gösterilir.

Müdürlük - Genel Müdürlük

MADDE 11. — Kooperatif ve birliklerde işler, kanun, anasözleşme, diğer mevzuat hükümleri ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ve üst kuruluşun talimatları, genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uygun olarak, kooperatiflerde müdürlük, birliklerde genel müdürlük tarafından yürütülür.

Birliklere bağlı kooperatiflerde müdür ve imzaya yetkili diğer personel genel müdürün teklifi ve birlik yönetim kurulunun kararı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile atanır.

Birliklerde; genel müdür Sanayi ve Ticaret Bakanının önerisi üzerine ortak kararname ile, genel müdür yardımcıları ve imzaya yetkili personel genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığının onayı ile atanır.

Görevden alınmalarda, atamalardaki usul ve esaslar uygulanır.

Genel müdür ve yardımcılarının, yüksek öğrenimli, ekonomi ve kooperatifçilik konularında yeterli tecrübeye sahip bulunmaları şarttır.

Genel müdürün özlük hakları, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca kararlaştırılır.

Kooperatif ve birliklerin genel müdür dışındaki personeli için tayin, nakil ve görevden çıkarılma gibi esaslar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanarak yürürlüğe konulacak bir yönetmelikte ayrıca gösterilir.

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kooperatiflerde yönetim kurulu başkanı üyeler arasından seçilir. Birliklerde genel müdür yönetim kurullarına başkanlık eder. Ayrıca, seçimle gelenlerden birer üye de, seçimle gelen üyeler arasında yapılacak seçimle başkanvekili olurlar.

Kooperatif yönetim kurulu üyelerinin okur yazar, birliklerin yönetim kurullarında seçimle işbaşında bulunan üyelerin en az ilkokul, atama yoluyla gelen temsilcilerin ise yüksek tahsilli olmaları şarttır.

Kooperatif ve birlik yönetim kurulu üyelerine verilecek ücret veya hakkı huzurun miktarı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tespit olunur. Kooperatif ve birlikler yönetim kurulu üyeleri, ücret veya hakkı huzurdan başka herhangi bir ücretten yararlanamayacakları gibi bu kuruluşları temsilen iştiraklerde de görev alamazlar.

Yönetim Kurulu üyeleri ile kooperatifler tarafından seçilecek temsilcilerin seçim esasları, temsilcilerin adedi, yönetim kurulları üyeleri ve kooperatifler tarafından seçilecek temsilcilerde aranacak diğer nitelikler ile yönetim kurullarının görev ve çalışma esasları anasözleşmelerde belli edilir.

Denetim Kurulu

MADDE 10. — Denetim Kurulları :

a) Kooperatiflerde, genel kurula katılma hakkını haiz ortaklar arasından veya dışarıdan seçilecek iki üyeden teşekkül eder.

b) Birliklerde, genel kurulca temsilciler arasından veya dışarıdan seçilecek iki üye ile, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve T.C. Ziraat Bankasının mensupları arasından görevlendireceği birer temsilciden teşekkül eder.

Kooperatif denetim kurulu üyelerinin en az ilkokul, birlik denetim kurulunda seçimle iş başında bulunan üyelerin en az ortaokul veya muadili okul, atama yoluyla gelen temsilcilerin ise yüksek tahsilli olmaları şarttır.

Kooperatif ve Birlik denetim kurulu üyelerine verilecek ücret veya hakkı huzurun miktarı Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tespit olunur. Kooperatif ve birlik denetim kurulu üyeleri, ücret ve hakkı huzurdan başka herhangi bir ücretten yararlanamayacakları gibi bu kuruluşları temsilen iştiraklerde de görev alamazlar.

Denetim kurulu üyelerinin seçim esasları ile bunlarda aranılacak diğer nitelikler anasözleşmelerde gösterilir.

Müdürlük - Genel Müdürlük

MADDE 11. — Kararnamenin 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Mall sorumluluk

MADDE 12. — Kooperatif ve birliklerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile her kademe ve görevdeki personeli, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların sorumlulukları hakkında, ilgili kooperatif veya birliğin genel kurulunda alınacak kararlara göre işlem yapılır.

Ancak Devlet zararının söz konusu olduğu hallerde, ayrıca genel kurul kararı aranılmadan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının kararı ile ilgililerin mallı sorumluluklarına gidilir ve buna göre açılacak davalarda Türk Ticaret Kanununun 341 inci maddesi uygulanmaz.

Kooperatif ve birlik işlemlerinden dolayı zarara uğradıklarını ifade eden üçüncü şahısların açacakları davalar, ancak bu kuruluşların tüzelkişilikleri aleyhine açılır ve kooperatif veya birliklerin bulunduğu mahal mahkemesinde görülür.

Temsil

MADDE 13. — Resmî dairelerle mahkemelere ve üçüncü şahıslara karşı kooperatifleri müdürleri, birlikleri genel müdürleri temsil eder.

Bu kuruluşları taahhüt altına koyabilmek için; kooperatiflerde müdür, birliklerde genel müdür veya vekilleri ile yönetim kurulu üyelerinden birinin veya müdür, genel müdür ya da vekilleri ile kuruluş adına imzaya yetkili olanlardan birinin müşterek imzaları şarttır.

Yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile personelin görevlerine son verilmesi

MADDE 14. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı veya görevlendireceği kuruluşlar ile TC Ziraat Bankası tarafından yaptırılacak soruşturma sonucuna göre, görevleri ile ilgili olarak suç işledikleri veya kusurlu oldukları anlaşılan ve bu Bakanlıkça görevden alınmaları uygun görülen kooperatif ve birliklerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile personelin görevine son verilir.

Personelin görevden alınmasında atanmalarındaki usul ve esaslara uyulur.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, birliklerin yönetim ve denetim kurullarına atanan temsilcilerin görevlerine bu Bakanlık tarafından, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile TC Ziraat Bankasının temsilcilerinin görevlerine de Sanayi ve Ticaret Bakanlığının birinci fıkradaki hallere dayalı gerekçeli talebi üzerine ilgili idarece son verilir.

Seçimle işbaşına gelenlerden; göreve son verilme, çekilme veya diğer herhangi bir sebeple yönetim ve denetim kurulu üyelikleri sona erenlerin yerlerine, yenileri seçilip işe başlayıncaya kadar görev yapmak üzere, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca geçici yönetim ve denetim kurulu üyeleri atanır.

Talimatlara uyma mecburiyeti

MADDE 15. — Kooperatif ve birlikler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile bağlı buldukları üst kuruluşun, teftiş ve inceleme sonucuna göre TC Ziraat Bankasının vereceği talimatlara uygun hareket etmeye mecbur olup, aksine davranışlar sorumluluğu gerektirir. Sorumluluk derecesi anasözleşmelerde belli edilir.

Teftiş ve denetim

MADDE 16. — Kooperatifler ve birlikler ile bunların en az % 51 hissesine sahip oldukları kuruluşlar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının teftiş ve denetimine tabidir.

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mali sorumluluk

MADDE 12. — Kooperatif ve birliklerin yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile her kademe ve görevdeki personeli, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin sorumlulukları hakkında, ilgili kooperatif veya birliğin genel kurulunda alınacak kararlara göre işlem yapılır.

Ancak Devlet zararının söz konusu olduğu hallerde, ayrıca genel kurul kararı aranılmadan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının kararı ile ilgililerin mali sorumluluklarına gidilir ve buna göre açılacak davalarda Türk Ticaret Kanununun 341 inci maddesi uygulanmaz.

Kooperatif ve birlik işlemlerinden dolayı zarara uğradıklarını ifade eden üçüncü şahısların açacakları davalar, ancak bu kuruluşların tüzelkişilikleri aleyhine açılır ve üçüncü şahıslarla kooperatif veya birlikler arasında çıkacak uyuşmazlıklar ilgili kooperatif veya birliğin yönetim merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemelerde görülerek hükmeye bağlanır.

Temsil

MADDE 13. — Resmî dairelerle mahkemelere ve üçüncü şahıslara karşı kooperatifleri Yönetim kurulu, birlikleri genel müdürleri temsil eder. Kooperatif yönetim kurulu bu yetkisini müdüre verebilir.

Bu kuruluşları taahhüt altına koyabilmek için; kooperatiflerde müdür, birliklerde genel müdür veya vekilleri ile yönetim kurulu üyelerinden birinin veya müdür, genel müdür ya da vekilleri ile kuruluş adına imzaya yetkili olanlardan birinin müşterek imzaları şarttır.

Yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile personelin görevlerine son verilmesi

MADDE 14. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile bu Bakanlık tarafından görevlendirilmesi halinde T.C. Ziraat Bankasının yapacağı soruşturma sonucuna göre, görevleri ile ilgili suç işledikleri veya kusurlu oldukları anlaşılan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca görevden alınmaları uygun görülen kooperatif ve birliklerin yönetim ve denetim kurulları başkan ve üyeleri ile personelinin görevine son verilir.

Göreve son verme işlemi, ortaklar arasından seçilen kooperatif yönetim ve denetim kurulları başkan ve üyeleri için birlik, birlik veya birliği olmayan kooperatiflerin yönetim ve denetim kurulları başkan ve üyeleri için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Personelin görevden alınmasında atanmalarındaki usul ve esaslara uyulur.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca, birliklerin yönetim ve denetim kurullarına atanan temsilcilerin görevlerine bu Bakanlık tarafından, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ile T.C. Ziraat Bankasının temsilcilerinin görevlerine de Sanayi ve Ticaret Bakanlığının birinci fıkradaki hallere dayalı gerekçeli talebi üzerine ilgili idarece son verilir.

Seçimle iş başına gelen ve göreve son verilme, çekilme veya diğer herhangi bir sebeple yönetim ve denetim kurulları üyelikleri sona erenlerin yerlerine, yenileri seçilip işe başlayıncaya kadar görev yapmak üzere, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca geçici yönetim ve denetim kurulları üyeleri atanır.

Talimatlara uyma mecburiyeti

MADDE 15. — Kooperatif ve birlikler Sanayi ve Ticaret Bakanlığının, kooperatifler ayrıca bağlı buldukları birliklerin verecekleri talimatlara uygun hareket etmeye mecbur olup, aksine davranışlar sorumluluğu gerektirir. Sorumluluk derecesi anasözleşmelerde belli edilir.

Teftiş ve denetim

MADDE 16. — Kooperatif ve birlikler ile bunların en az % 51 hissesine sahip oldukları kuruluşlar Sanayi ve Ticaret Bakanlığının teftiş ve denetimine tabidir. Bu Bakanlık T.C. Ziraat Bankasını teftiş ve denetimle görevlendirebilir,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kooperatifler ve birlikler ayrıca, TC Ziraat Bankasının teftiş ve denetimine tabidirler.

Birlikler de bağlı kooperatiflerinin teftiş ve denetim görev ve yetkisini taşırlar.

Kooperatif ve birlikler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının teftiş ve denetim sonucunda vereceği talimatlar ile, TC Ziraat Bankasınca yaptırılan teftiş ve inceleme sonucunda düzenlenecek raporlara istinaden gönderilecek talimatlara uymak zorundadırlar.

Finansman

MADDE 17. — Kooperatiflerle birliklerin kredi ihtiyaçları esas itibariyle TC Ziraat Bankası tarafından karşılanır. Lüzum ve ihtiyaç halinde diğer bankalarla da çalışabilmesi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının iznine tabidir.

Muhasebe usulü ve kanunî defterler

MADDE 18. — Kooperatif ve birlikler ile bağlı diğer işyerlerinde uygulanacak muhasebe usulü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak bir yönetmelikte gösterilir.

Bu kuruluşların tutacakları defterler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca tespit edilir. Bu defterler Türk Ticaret Kanununun 66 ve Vergi Usul Kanununun 79, 201, 206, 213 üncü maddelerinde yazılı defterler yerine geçer.

Gelir - gider farkları

MADDE 19. — Kooperatif ve birliklerin ortak içi ve ortak dışı faaliyetlerinden elde olunacak gelir - gider farklarının hesaplanması ve dağıtımı, karşılık ve fonların tesisi, kullanılma şekli ile ilgili hususlar anasözleşmelerde gösterilir.

Ortak içi ve ortak dışı faaliyetlerden dolayı doğan gelir - gider menfi farkları, bilançonun genel kurulda görüşülmesi ve tutanakların onaylanmasını müteakip, yedek akçe ile ortak ve bağlı kooperatiflerden istenecek ödemelerle kapatılır.

Bu şekilde kapatılmayan zararlar ilk ürün teslimatı döneminde başlanılarak en geç üç ürün teslimatı döneminde tasfiye edilmek üzere, kooperatiflere verdikleri ürün miktarları dikkate alınarak ortak üreticilerden yapılacak tahsilat ile kapatılır.

Zararların kapatılması için bağış ve yardımlar ile ortak üreticilere açılacak kredilerden veya ürün bedellerinden yapılacak kesintilerden oluşmuş fonlardan yararlanılması mümkündür.

Mutlak rehin hakkı

MADDE 20. — Ortakların, kendilerine açılacak kredi ve verilecek avanslara mesnet olarak gösterdikleri ürünleri, hayvanları ve üretimleri ile ilgili her türlü makine ve araçları üzerinde, ortağı buldukları kooperatiflerin mutlak rehin hakkı vardır.

Bunlar, borçlu ortaklara yediemin sıfatıyla teslim edilmiş şahıslar tarafından hiçbir surette haczedilemezler.

Senetler

MADDE 21. — Kooperatiflerin kredi ile ilgili senetleri, kâğıtları ve her türlü taahhütname ve sözleşmeleri, ortağın oturduğu veya kooperatifinin bulunduğu köy veya mahalle ihtiyar heyetleri tarafından parasız olarak tasdik olunur. Bu suretle tasdik olunan senet ve belgeler, İcra İflas Kanununun 38 inci maddesinde yazılı belgeler hükmündedir. Müracaat vukuunda, bu tasdik muameleleri, noterler tarafından da yapılır.

Kooperatiflerin ortaklarından alacakları senetler, vadelerinde protestoya tabi tutulmaz.

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Birlikler de bağı kooperatiflerinin teftiş ve denetim görev ve yetkisini taşırlar.

Kooperatif ve birlikler Sanayi ve Ticaret Bakanlığının yapacağı veya T.C. Ziraat Bankasına yaptıracağı teftiş ve denetimler sonucu vereceği talimatlara uymak zorundadırlar.

Finansman

MADDE 17. — Kararnamenin 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Muhasebe usulü ve kanunî defterler

MADDE 18. — Kooperatif ve birlikler ile bunlara bağı işyerlerinde uygulanacak muhasebe sistemi ve tutulacak defterler, birlikler tarafından hazırlanarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak bir yönetmelikte gösterilir.

Yönetmelikte belirtilen defterler Türk Ticaret Kanununun 66 ncı maddesinde yazılı defterlerin yerine geçer.

Gelir - gider farkları

MADDE 19. — Kararnamenin 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mutlak rehin hakkı

MADDE 20. — Kararnamenin 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Senetler

MADDE 21. — Kararnamenin 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İpotek tesisi ve kaldırılması

MADDE 22. — Kooperatifler lehine tesis edilecek ipotek işlemleri, köy ihtiyar heyetleri veya noterler tarafından tasdik edilen taahhünameye istinaden ve kooperatiflerin yazılı isteği üzerine gösterilecek değere göre tapu dairelerince taktır alınmadan yapılır. İpotegın kaldırılmasında da aynı usul uygulanır.

Alacak sebebiyle mülk edinme

MADDE 23. — Kooperatifler alacaklarının tahsili için, kendi talepleri üzerine satışa çıkarılan ortaklara ait taşınmaz malları üzerlerine alabilirler. Bu şekilde edindikleri taşınmaz malları üç yıl içinde başkalarına satamazlar, bunları ya bizzat veya icar yoluyla değerlendirebilirler. Bu işlemde elde edilen gelirlerden, masraf düşüldükten sonra % 10'u kooperatif hizmet karşılığı olarak ayrılır. Geriye kalan, borçlunun borcuna mahsup edilir. Kooperatiflerin alacağı, bu süre içinde faiz ve masrafları ile birlikte ödenir veya yukarıdaki yolla karşılanırsa, taşınmaz mallar sahiplerine geri verilir.

İhtilaflar

MADDE 24. — Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin ve anasözleşmelerin uygulanması sırasında,
a) Ortaklar ile kooperatifleri,
b) Kooperatifler ile bağı oldukları birlikler,
c) Yönetim kurulları ile müdürlük ve genel müdürlük,
arasında ortaya çıkacak ihtilaflar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının hakemliği ve talimatına göre çözülür. Bu durum, ortak, kooperatif, birlik ve üçüncü şahıs ile kuruluşların, hukukî yollara başvurma haklarını ortadan kaldırmaz.

Birleşme ve ayrılma

MADDE 25. — Kooperatif ve birliklerin ekonomik ve idari zaruretler ile hizmetin gerekliliği esas alınarak birleştirilmeleri, ayrılmaları, çalışma alanlarının genişletilmesi veya daraltılması ve merkezlerinin başka yere nakli hususlarında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının talimatına göre işlem yapılır.

Dağılma

MADDE 26. — Kooperatif ve birlikler,
a) Genel kurul kararı,
b) İflasın açılması,
c) Kanunlarda öngörülen diğer hallerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca mahkemeden fesih kararı alınması,
d) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 25 inci maddesinde yazılı sebeplerle, dağılırlar.
Dağılmanın esasları ile dağılma sırasında yapılacak işlemler anasözleşmelerde gösterilir.

Destekleme alımları

MADDE 27. — Kooperatif ve birliklere, Bakanlar Kurulu veya yetki vereceği bakanlık ya da kurul tarafından, ortak ve ortak olmayan üreticilerden devlet adına ürün satın alınması görevi verilebilir.

Alımla görevlendirilen kuruluşlara, bu hizmetlerine karşılık olmak üzere, miktarı ve ödeme şekli Bakanlar Kurulu veya yetki vereceği bakanlık ya da kurul tarafından belirlenecek «Hizmet Komisyonu» ödenir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımını takibeden üç ay içerisinde, devlet destekleme alımları ile ilgili faaliyetleri ve bu faaliyetlere bağlı işlemleri düzenleyen bir yönetmelik hazırlar ve yürürlüğe koyar.

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İpotek tesisi ve kaldırılması

MADDE 22. — Kararnamenin 22 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alacak sebebiyle mülk edinme

MADDE 23. — Kararnamenin 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İhtilaflar

MADDE 24. — Bu Kanunun ve anasözleşmelerin uygulaması sırasında,

- a) Ortaklar ile kooperatifleri,
- b) Kooperatifler ile bağlı oldukları birlikler,
- c) Yönetim kurulları ile müdürlük ve genel müdürlük, arasında ortaya çıkacak ihtilaflar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının hakemliği ve talimatına göre çözülür. Bu durum, ortak kooperatif, birlik ve üçüncü şahıs ile kuruluşların, hukuki yollara başvurma haklarını ortadan kaldırmaz.

Birleşme ve ayrılma

MADDE 25. — Kooperatif ve birliklerin zarar edenlerinden uygun görülenlerin, idari zaruretlere ile hizmetin gerekliliği esas alınarak birleştirilmeleri, ayrılmaları, çalışma alanlarının genişletilmesi veya daraltılması ve merkezlerinin başka yere nakli hususlarında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının talimatına göre işlem yapılır.

Dağılma

MADDE 26. — Kooperatif ve birlikler,

- a) Genel Kurul kararı,
- b) İflasın açılması,
- c) Kanunlarda öngörülen diğer hallerde Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca mahkemeden fesih kararı alınması,
- d) Bu Kanunun 25 inci maddesinde yazılı sebeplerle, dağılırlar.

Dağılmanın esasları ile dağılma sırasında yapılacak işlemler anasözleşmelerde gösterilir.

Destekleme alımları

MADDE 27. — Kooperatif ve birliklere, Bakanlar Kurulu veya yetki vereceği bakanlık ya da kurul tarafından, ortak ve ortak olmayan üreticilerden devlet adına ürün satın alınması görevi verilebilir.

Alımla görevlendirilen kuruluşlara, bu hizmetlerine karşılık olmak üzere, miktarı ve ödeme şekli Bakanlar Kurulu veya yetki vereceği bakanlık ya da kurul tarafından belirlenecek «Hizmet Komisyonu» ödenir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, bu Kanuna göre çıkarılacak örnek anasözleşmelerin yürürlüğe girmesini taahhüt eden 6 ay içerisinde, devlet destekleme alımları ile ilgili faaliyetleri ve bu faaliyetlere bağlı işlemleri düzenleyen bir yönetmelik hazırlar ve yürürlüğe koyar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Uygulanacak hükümler

MADDE 28. — Bu Kanun Hükümünde Kararname ve anasözleşmelerde açıklık bulunmayan hususlar için sırasıyla, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlerle ilgili hükümleri uygulanır.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 29. — Kooperatif ve birliklerde;

- a) Yönetim ve denetim kurulu üyeleri için 233 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin 49 uncu maddesi ile, 657 sayılı Kanunun 1897 sayılı Kanunla değiştirilen 87 ve 175 inci maddeleri,
- b) 8.6.1933 tarih ve 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanunun 2 nci maddesi,
- c) 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası,
uygulanmaz.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 30. — 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun 8, 11, 13 ve 21 inci maddeleri hariç diğer hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yayımı tarihinde 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkında Kanuna göre kurulu bulunan tarım satış kooperatifleri ve birlikleri bu Kanun Hükümünde Kararnameye göre kurulmuş sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 2. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, kooperatif ve birliklere ait örnek anasözleşmeleri, bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerine göre ve en geç üç ay içerisinde hazırlayarak Bakanlar Kurulunun onayına sunar.

Yeni anasözleşmeler Bakanlar Kurulunca kabul edilerek yürürlüğe girinceye kadar mevcut anasözleşmelerin bu Kanun Hükümünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım Satış Kooperatifleri ile Birliklerine ait işletme ve fabrikalardan, ayrı birer ortaklık haline getirilmesinde yarar gördüklerini tespit ederek, bunların öncelikle ortaklara ve halka açık olmak üzere birer anonim şirket haline dönüştürülmesi için gerekli düzenlemeyi en geç bir yıl içerisinde yapar.

Bu süre, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının lüzum görmesi halinde bir yıl daha uzar.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yayımı tarihinde görevde bulunan Bakanlık Murakıpları ile bu Kanun Hükümünde Kararnamede öngörülen nitelikleri taşımayan birlik genel müdürleri ve yardımcılarında durumları ile mütenasip diğer görevlerde çalışmak istemeyenlerin ihbar ve kıdem tazminatları ödenerek çalıştıkları birlik ile ilişkileri kesilir.

Ayrıca, kooperatif ve birliklerde halen görevde bulunup, durumları bu Kanun Hükümünde Kararnamede gösterilen niteliklere uymayan yönetim ve denetim kurulları üyelerinin görevleri, bu Kanun Hükümünde Kararnamenin yayımı tarihinde sona erer.

Bu şekilde görevleri sona erenlerin yerlerine, ilk genel kurula kadar görev yapmak üzere, gerekli nitelikleri taşıyanlar arasından Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca atama yapılır.

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Uygulanacak hükümler

MADDE 28. — Bu Kanun ve anasözleşmelerde açıklık bulunmayan hususlar için sırasıyla, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlerle ilgili hükümleri uygulanır.

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 29. — Kooperatif ve birliklerde;

a) Yönetim ve denetim kurulları üyeleri için 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 49 uncu maddesi ile, 657 sayılı Kanunun 1897 sayılı Kanunla değiştirilen 87 ve 175 inci maddeleri,

b) Ödünç Para Verme İşleri Hakkında 30.9.1983 tarih ve 90 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri,

c) 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile 45 inci maddesinin üçüncü fıkrası,

uygulanmaz.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 30. — Kararnamenin 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yayımı tarihinde 2834 sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkında Kanuna göre kurulu bulunan tarım satış kooperatifleri ve birlikleri bu Kanuna göre kurulmuş sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 2. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, kooperatif ve birliklere ait örnek anasözleşmeleri, bu Kanun hükümlerine göre ve en geç üç ay içerisinde hazırlayarak Bakanlar Kurulunun onayına sunar.

Yeni anasözleşmeler Bakanlar Kurulunca kabul edilerek yürürlüğe girinceye kadar mevcut anasözleşmelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3. — Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım Satış Kooperatifleri ile birliklerine ait işletme ve fabrikalardan, ayrı birer ortaklık haline getirilmesinde yarar gördüklerini tespit ederek, ortakların hakları her halükârda korunmak kaydıyla birer anonim şirket haline dönüştürülmesi için gerekli düzenlemeyi en geç bir yıl içerisinde yapar.

Bu süre, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının lüzum görmesi halinde bir yıl daha uzar.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun yayımı tarihinde görevde bulunan Bakanlık murakıpları ile bu Kanunda öngörülen nitelikleri taşımayan birlik genel müdürleri ve yardımcılarından durumları ile mütenasip diğer görevlerde çalışmak istemeyenlerin ihbar ve kıdem tazminatları ödenerek çalıştıkları birlik ile ilişkileri kesilir.

Ayrıca, kooperatif ve birliklerden halen görevde bulunup, durumları bu Kanun hükmünde kararnamede gösterilen niteliklere uymayan yönetim ve denetim kurulları üyelerinin görevleri, bu Kanunun yayımı tarihinde sona erer.

Bu şekilde görevleri sona erenlerin yerlerine, ilk Genel Kurula kadar görev yapmak üzere, gerekli nitelikleri taşıyanlar arasından Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca atama yapılır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 31. — Bu Kanun Hükümünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 32. — Bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Kenan EVREN
Cumhurbaşkanı

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
S. N. Türel

Devlet Bakanı
A. K. Alptemoçin

İçişleri Bakanı
A. Tanrıyar

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
M. V. Dinçerler

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.
C. Büyükbaş

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı
V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
C. Büyükbaş

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
İ. Özdağlar

Millî Savunma Bakanı
Z. Yavuztürk

Maliye ve Gümrük Bakanı
V. Arıkan

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güv. Bak. V.
M. Aydın

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşçıoğlu

(Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 31. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 32. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

